

Lunds universitet

Avd. för litteraturvetenskap, SOL- centrum

Handledare: Eva Haettner Aurelius

2014-05-26

Corina Kläpp

LIVK10

En Propp i Göran Tunströms författarskap.

En tematisk undersökning av Göran Tunströms författarskap utifrån romanerna *Maskrosbollen*, *Prästungen* och *Ökenbrevet* med teoretisk grund i Vladimir Propps strukturella analys av den ryska folksagan

Syfte, metod och frågeställning	3
Teori	4
Vladimir Propp – <i>Sagens morfologi</i>	4
Propps teori och Tunströms romaner	9
Analys	11
Del 1: Romanernas enskilda strukturer	11
<i>Maskrosbollen</i>	11
<i>Prästungen</i>	15
<i>Ökenbrevet</i>	18
Del 2 : Romanernas gemensamma struktur	21
Diskussion	23
Den narrativa strukturen i de enskilda romanerna	23
Den gemensamma narrativa strukturen i romanerna	25
Sammanfattande slutsats	27
Källförteckning:	28
Primärlitteratur:	28
Sekundärlitteratur:	28

Syfte, metod och frågeställning

Det första mötet med den Värmlandsfödde författaren Göran Tunström sker för många i hans Sunneromaner, vilka är en serie fristående böcker som alla har sin geografiska grund i Sunne. I romanerna finns ett återkommande karaktärsbibliotek vilket tillsammans med den ofta dialektalt stavade värmländskan ger en enhetlighetskänsla. Skans Kersti Nilsson har därför valt att behandla Sunneromanerna i sitt verk *Det förlorade paradiset: En studie i Göran Tunströms Sunneromaner*¹ ”som enhet och episkt universum”². I möten med andra av Tunströms romaner tyckte jag mig känna igen stilen i Sunnesviten, vilket ledde till en tanke om att Tunströms författarskap har en enhetlig, stilmässig kvalitet även utanför Sunneromanerna. Dessa tankar återfann jag även i större delen av den forskning som har behandlat Tunströms författarskap. Speciellt viktig för min egen uppsats är Ulrika Göranssons *Romankonst och berättarteori: En kritisk diskussion med utgångspunkt i Göran Tunströms författarskap*³. Göransson undersöker här vad som karaktäriserar författarskapet och diskuterar om den stilmässiga kvalitén i Tunströms romaner kan vara någonting ”typiskt värmländskt”⁴. Hon kommer fram till att ”genrer som myt, fabel, saga och skröna, dvs. ett slags prototypiska berättelser, skulle utgöra något typiskt värmländskt i betydelsen provinsiell, och att det är i den traditionen som Tunström valt att skriva in sig i”⁵. Hon konstaterar även att ”Epiteterna berättare, fabulator, fantast och beskrivningarna av Tunströms romaner som skrönor, myter, fabler och sagor är flitigt förekommande när man försöker ringa in vad det är som karaktäriserar författarskapet”⁶. Utifrån Tunströms dikter och romaner uppmärksammar dessutom Lennart Bernesjö i *Från Dahl till Berg: 14 värmländska 1900-talsförfattare*⁷ att man kan ”se hur vissa drag återkommer, hur vissa ledmotiv gestaltas”⁸ i Tunströms författarskap. Han betonar liksom Göransson det prototypiska och provinsiella som ett av de återkommande temana när han talar om Tunströms författarskap som en ”spänning mellan två verkligheter, den provinsiella och den globala, mellan jagets verklighet och de andras”⁹. Tunströms romaners likhet med sagor och myter samt de återkommande

¹ Skans Kersti Nilsson, *Det förlorade paradiset: en studie i Göran Tunströms Sunneromaner*, Göteborg: Skrifter utgivna av Litteraturvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet, 2003.

² Nilsson, s. 10.

³ Ulrika Göransson, *Romankonst och berättarteori: En kritisk diskussion med utgångspunkt i Göran Tunströms författarskap*, Kålleröd: Örebro University, 2009.

⁴ Göransson, s. 36.

⁵ Göransson, s. 36.

⁶ Göransson, s. 36.

⁷ Lennart Bernesjö, *Från Dahl till Berg: 14 värmländska 1900-talsförfattare*, Karlstad: Föreningen för Värmlandslitteratur, 1991.

⁸ Bernesjö, s. 145.

⁹ Bernesjö, s. 134.

temana som finns i hans författarskap harmoniserar med Vladimir Propps teoribildning då han utifrån ryska folksagors narratologiska uppbyggnad utformade sin analysmetod i början av 1900-talet. Syftet med min uppsats är därför att med stöd i Propps teori om den ryska folksagans enhetliga struktur (i *Sagens morfologi*¹⁰) undersöka den inre strukturens uppbyggnad i tre godtyckligt valda romaner av Tunström: *Maskrosbollen*¹¹, *Prästungen*¹² och *Ökenbrevet*¹³. Om det kan konstateras ett strukturellt släktskap mellan de tre romanerna avser jag sedan att pröva om man även kan finna ett gemensamt tema i Tunströms författarskap.

Uppsatsen är upplagd på följande sätt: först redogör jag för Propps teori och presenterar hans tillvägagångssätt när han undersökte folksagorna. Därefter följer en tvådelad analysdel för romanerna. I den första analysdelen blir det nödvändigt att inleda med en beskrivning av romanernas intrig, innan jag tillämpar Propps metod på de tre romanernas individuella struktur. I analysens andra del jämförs hur element i romanernas uppbyggnad stämmer med eller ej en gemensam struktur. Utifrån analysens två delar förs en diskussion om vad den narrativa strukturen innebär för tolkningen av romanerna enskilt och jämförda med varandra. Slutligen sammanfattar jag min diskussion innan slutsatsen presenteras.

Frågeställningarna blir därmed: 1. Hur ser Propps teori ut? 2. Varför är Propps teori möjlig att applicera på Tunströms romaner? 3. Vilken inre struktur kan man utifrån Propps teori se i de tre romanerna? 4. Hur påverkar den inre strukturen en analys av romanerna enskilt och i grupp? 5. Vilken slutsats om temat i Tunströms författarskap kan man dra utifrån den gemensamma strukturen och analysen av romanerna?

Teori

Vladimir Propp – *Sagens morfologi*

Innan jag redogör för Propps teori är det nödvändigt att ge en förklaring av begreppen narratologi och morfologi vilka är essentiella för Propps teoribildning. Det är även dessa begrepp som möjliggör att Propps teori är brukbar utanför sitt ursprungliga tillämpningsområde av folkloristik. I *Litteraturvetenskap – en inledning*¹⁴ härleder Lars-Åke Skalin begreppet narratologi så: "Narratologen frågar sig hur den berättade framställningen är

¹⁰ Vladimir Propp, *Morphology of the Folk tale*, Louis A. Wagner, Introduction to the second edition, 5e uppl., övrs. Laurence Scott, Austin: University of Texas Press, 2000 (1928).

¹¹ Göran Tunström, *Maskrosbollen*, Stockholm: Bonniers förlag, 1962.

¹² Göran Tunström, *Prästungen*, Stockholm: Bonniers förlag, 1976.

¹³ Göran Tunström, *Ökenbrevet*, Stockholm: Bonniers förlag, 1978.

¹⁴ Staffan Bergsten (red.), *Litteraturvetenskap - en inledning*, Lars-Åke Skalin, "Narratologi - studiet av berättandets principer", 2nd uppl., Lund: Studentlitteratur, 2002.

organiserad utifrån konventioner som möjliggör narrativ mening".¹⁵ Han fortsätter med att narratologi är den gren av poetiken (litteraturteorin) som arbetar "med studiet av Berättelsen".¹⁶ Med andra ord betyder detta att narratologin är läran om Berättelsen utifrån *hur* den berättas, snarare än textanalys i vilken man vill "belysa, karakterisera och tolka berättelser".¹⁷ I och med att narratologi beskriver det regelsystem som visar hur Berättelsen är uppbyggd, nämner Skalin "Propps arbete Morfológija Skázki (*Sagans morfologi*) från 1928"¹⁸ som "En av de allra viktigaste inspirationskällorna till den klassiska narratologin".¹⁹ Han menar att verkets betydelse för narratologin till stor del berodde på att "Propp tänkte kring sitt ämne som en strukturalist".²⁰ I förordet till den andra upplagan av översättningen av Propps verk räknar även Louis A. Wagner upp fyra kända strukturalister som inspirerats av Propps teorier: Lévi-Strauss, Dundes, Bremond och Greimas. Wagner säger dessutom att Propps verk har inspirerat (utöver strukturalisterna) en mängd olika folklorister, antropologer, språkvetare och litteraturkritiker.²¹

Niels Brügger och Orla Vigso ger en förenklad beskrivning av Propps teori i boken *Strukturalism, strukturell sematik och narratologi*²² när de skriver att Propp med hjälp av ett urval ryska folksagor ville "finna det konstanta, reducera det stora antalet faktiska berättelser till ett begränsat antal".²³ Detta betyder att Propps teori i grunden avser att finna ett sätt att dela upp sagorna i mindre beståndsdelar, för att sedan klarlägga hur de är uppbyggda. Utifrån den gemensamma strukturen ville han även undersöka deras strukturella släktskap, det vill säga bygga en morfologi. Propps förklarar själv begreppet morfologi i förordet till sitt verk så:

THE WORD 'morphology' means the study of forms. In botany, the term 'morphology' means the study of the component parts of a plant, of their relationship to each other and to the whole- in other words, the study of a plant's structure.²⁴

¹⁵ Skalin, s. 175.

¹⁶ Skalin, s. 14.

¹⁷ Skalin, s. 14.

¹⁸ Skalin, s. 175.

¹⁹ Skalin, s. 175.

²⁰ Skalin, s. 175.

²¹ Propp, Louis A. Wagner, Introduction to the second edition, s. xi.

²² Niels Brügger, Orla Vigso, *Strukturalism, Strukturell sematik och narratologi*, övrs. Sven-Erik Torhell, Lund: Studentlitteratur, 2004 (2002).

²³ Brügger, Vigso, s. 78.

²⁴ Propp, Author's Foreword, s. xxv.

I kapitlet om Propps teori (i *Modern litteraturteori: Från rysk formalism till dekonstruktion*²⁵) skriver Claes Entzenberg och Cecilia Hansson att om man utgår från att den morfologiska likheten Propp fann mellan sagorna är ”resultatet av en genetisk förbindelse (teorin om arternas uppkomst via metamorfoser och transformationer, som kan återföras på bestämda orsaker)”²⁶ så kan sagorna även ”jämföras med utgångspunkt från komposition eller struktur”²⁷. Propps studier av sagornas morfologi kan därför ”i många avseenden jämföras med studiet av de organiska formerna i naturen”²⁸. I förlängning gav detta honom möjlighet att dra slutsatser om att ”det strukturellt sett bara fanns en saga”²⁹, vilken Brügger och Vigso kallar ”arkesaga”.³⁰

För att finna den individuella strukturen i de ryska folksagorna började Propp med att reducera intrigen i sagorna till funktioner. Med en **funktion** menas en ”’persons handling, definierad utifrån sin betydelse i intrigens utveckling’”.³¹ Detta leder till att ”de ’tillfälliga’ personer som uppträder i en bestämd saga ses som variationer av ett begränsat antal funktioner”.³² Propp uttrycker detta så: “Just as characteristics and functions of deities are transferred from one to another, and, finally, are even carried over to Christian saints, the functions of certain tale personages are likewise transferred to other personages.”³³ Det begränsade antalet funktioner som alltså kan ta sig många olika uttryck menar Propp är en anledning till sagans dubbla karaktär: dess färgstarka, pittoreska, mångsidighet samtidigt som den är slående repetitiv och enhetlig³⁴. Propp konstaterade även att de 31 funktionerna (se bilaga: *An Outline of Propp’s Model for the Study of Fairytales*³⁵) inte måste finnas med i alla sagor, men de som fanns måste följa i den givna, kronologiska ordningen.³⁶ Vid jämförelsen av olika sagors strukturer fann Propp att vissa funktioner tycktes höra samman inom vad han benämnde som sfärer. Han menade att dessa samverkande funktioner leder till de handlingar som för intrigen framåt, vilket gav dem namnet handlingssfärer. Han uttryckte detta så: "one

²⁵ Claes Entzenberg & Cecilia Hansson (red.), *Modern litteraturteori: Från rysk formalism till dekonstruktion*, Del 1, ”Vladimir Propp, Undersagans transformationer”, övrs. Eva Adolfsson, Lund: Studentlitteratur, 1992, s.57

²⁶ Entzenberg, Hansson, s.57

²⁷ Entzenberg, Hansson, s.57

²⁸ Entzenberg, Hansson, s.57

²⁹ Entzenberg, Hansson, s.57

³⁰ Brügger, Vigso, s. 78.

³¹ Brügger, Vigso, s. 78.

³² Brügger, Vigso, s. 78.

³³ Propp, s. 20.

³⁴ Propp, s. 21.

³⁵ The Northanger Library Project (NLP), Manuel Aguirre, *An Outline of Propp’s Model for the Study of Fairytales*, Hämtat från:

<http://www.northangerlibrary.com/documentos/AN%20OUTLINE%20OF%20PROPP'S%20MODEL%20FOR%20THE%20STUDY%20OF%20FAIRYTALES.pdf> Publicerad: oktober 2011, senast uppdaterat: 2014-05-23, Hämtat: 2014-05-20, s. 4.

³⁶ Skalin, s. 175-176.

might note that many functions logically join together into certain *spheres*. These spheres in toto correspond to their respective performers. They are spheres of action."³⁷ De "agenter" eller karaktärer som utförde funktionerna abstraherade Propp till sju **roller**³⁸. Rollerna separerades från andra karaktärer (vilka inte hade en större betydelse för intrigen) i och med att rollerna utförde de funktioner som kunde kopplades till specifikt en av de sju handlingssfärerna. Rollerna blir därför definierade och namngivna efter "deras speciella handlingssfärer i sagans struktur"³⁹.

1. The sphere of action of the *villain*. Constituents: villainy (A); a fight or other forms of struggle with the hero (H); pursuit (Pr).
2. The sphere of action of the *donor* (provider). Constituents: the preparation for the transmission of a magical agent (D); provision of the hero with a magical agent (F).
3. The sphere of action of the *helper*. Constituents: the spatial transference of the hero (G); liquidation of misfortune or lack (K); rescue from pursuit (Rs); the solution of difficult tasks (N); transfiguration of the hero (T).
4. The sphere of action of a *princess* (a sought-for person) and of *her father*. Constituents: the assignment of difficult tasks (M); branding (J); exposure (Ex); recognition (Q); punishment of a second villain (U); marriage (W). [...]
5. The sphere of action of the *dispatcher*. Constituents: dispatch [...]
6. The sphere of action of the *hero*. Constituents: departure on a search (C); reaction to the demands of the donor (E); wedding (W*). [...]
7. The sphere of action of the false hero [...] ⁴⁰

Här vill jag nämna några av de andra punkter Propp fann i sagornas struktur vilka kommer att få betydelse för min analys av strukturen i Tunströms romaner. Dels klargjorde Propp att funktioner inte alltid följer direkt efter varandra⁴¹. I vissa fall observerade Propp även att olika element i sagan förekom varandra på ett sätt som tycktes bryta den givna kronologiska ordningen. Detta förklarade han med att vissa funktioner (så som "Recognition and exposure,

³⁷ Propp, s. 79.

³⁸ Skalin, s. 175.

³⁹ Skalin, s. 175.

⁴⁰ Propp, s. 79-80.

⁴¹ Propp, s. 71.

marriage and punishment"⁴²) faktiskt får lov att byta plats. Sedan fanns det även fall när händelsesekvenser av funktioner är inverterade (exempelvis om D E F kommer före A⁴³). Sammanfattningsvis beskrev han de eventuella avstegen från den gemensamma övergripande strukturen i individuella sagors struktur som tillfälligheter och inte som permanenta regelbrott: "All of these deviations do not alter the deduction concerning the typological unity and morphological kinship of fairy tales. These are only fluctuations and not a new compositional system"⁴⁴.

Slutligen vill jag även nämna de inledande manövrer Propp anser att man bör göra innan analysen av strukturen i en enskild saga utförs. De kan sammanfattas i tre punkter:

1. Propp säger att en av de primära frågorna man måste ställa sig är hur många funktioner man kan se i sagan: "primary question: how many functions are known to the tale?"⁴⁵. När man undersöker en text för att finna dess inre struktur ska man därför även urskilja de samverkande funktioner som för berättelsen framåt. Propp förklarar sådana samverkande funktioners förmåga att skapa handling som *rörelsen* i intrigen: "This type of development is termed by us a *move (xod)*. Each new act of villainy, each new lack creates a new move. One tale may have several moves"⁴⁶. Genom att definiera sagans funktioner blir det även lättare att vidareutveckla analysen för att konstatera dels vilka rollers handlingssfärer som finns med inom sagans intrig och dels den strukturella uppbyggnaden i narratologin.

2. I sagans inledande situation presenteras ofta avsändaren, hjälten samt prinsessan/ den eftersökta personen. Det är även vanligt att den eftersökta personen samt skurken dyker upp en andra gång inom sagan.⁴⁷ Karaktärernas roller i sagan bestäms främst genom att de bidrar till de funktioner som bygger upp en specifik rolls handlingssfär. Men på grund av att olika roller har ett bestämt mönster av framträdande inom berättelsen (till exempel prinsessan/ den eftersökta personen och skurken) kan man även undersöka var i berättelsen karaktären presenteras för att definiera deras roller.

3. Propp menar att om man beskriver en saga i endast några få meningar ("The entire contents of a tale may be stated in brief phrases"⁴⁸) så kommer satsernas predikat att ange sagans uppbyggnad. Meningens resterande delar dess subjekt och objekt definierar sagans tema, vilket möjliggör att samma uppbyggnad kan återkomma i sagor med olika

⁴² Propp, s. 109-108.

⁴³ Propp, s. 107.

⁴⁴ Propp, s. 108.

⁴⁵ Propp, s. 20.

⁴⁶ Propp, s. 92.

⁴⁷ Propp, s. 84.

⁴⁸ Propp, s. 113.

teman. Detta är även grunden i hans teori om att alla de undersökta folksagorna följer samma basala strukturer. ”All *predicates* give the composition of tales; all *subjects, objects*, and other parts of the sentence define the theme. In other words, the same composition may lie at the base of various themes.”⁴⁹

Propps teori och Tunströms romaner

Det kan tyckas ett väl långt steg mellan rysk folksaga och svensk 1900-tals litteratur. Men att det är möjligt att applicera Propps teori på Tunströms romaner kan motiveras på följande tre sätt:

För det första. Om man beaktar Propps definition om vad en *saga är* utifrån dess morfologi som en serie sammansatta funktioner samt att Propp säger att sagorna ofta inleds med en förlust som föder ett behov/ en brist och når sitt slut när behovet/ bristen tillgodosätts, leder detta till ett tydligt släktskap med den klassiska dramaturgiska modellen. Propps uttrycker detta så: ”Morphologically, a tale (*skázka*) may be termed any development proceeding from villainy (A) or lack (a), through intermediary functions to marriage (W*), or to other functions employed as a dénouement.”⁵⁰ Därför skriver t. ex. Wagner i ett av förorden till Propps verk att Propps analysmetod är tillämpbar på andra litterära genrer: ”Propp’s analysis should be useful in analyzing the structure of literary forms (such as novels and plays), comic strips, motion-picture and television plots, and the like.”⁵¹ Propps val av tillämpningen av teorin på den ryska folksagan är därför inte dess enda tillämpningsområde.

För det andra kan man beakta Tunströms författarskap i stort. Den språkets eller stilens enhetlighet jag observerat bekräftas av Göransson konstaterande av tempusbyten, en ”känsla av omedelbarhet (här-och-nukänsla) och berättarnärvaro”⁵² eller ”röst”⁵³ som återkommande i Tunströms romaner.⁵⁴ Även Bernesjö avslutar sitt kapitel om Tunström med att citera Tunströms förhållande till det egna språket: ”Vi kan aldrig mötas om vi inte håller språket levande, så att det passar till alla de nyckelhål, som leder in till varje enskild individ”⁵⁵. Rolf Alsing i sin biografiskt upplagda bok *Prästunge och maskrosboll: En bok om Göran Tunström*⁵⁶ påpekar dessutom att Tunström oftare skrev manus för radioteater än för scenen.

⁴⁹ Propp, s. 113.

⁵⁰ Propp, s. 92.

⁵¹ Propp, Wagner, s. xiv.

⁵² Göransson, s. 120.

⁵³ Göransson, s. 120.

⁵⁴ Göransson, s. 120.

⁵⁵ Bernesjö, s. 146.

⁵⁶ Rolf Alsing, *Prästunge och maskrosboll: En bok om Göran Tunström*, Uddevalla: Albert Bonniers förlag, 2003.

Alsing menar att den yttre påverkan på manusets väg till produkt är mindre inom radioteaterproduktionen ”än i en pjäs skriven för scenen. Där är det så många andra viljor som har åsikter om produktens och om vägarna till en färdig produkt”⁵⁷. Tunström var alltså mycket mån om att hans ord bevarades också som muntligt förmedlade. Vi kan tolka detta som att mycket i hans författarskap är knutet till orden som muntligt präglade och tänkta att uppfattas som talat språk. Jämför vi dessa resonemang med Svatava Pirkova- Lakobson uttalande i den första upplagan av Propps verk, där hon förklarar hur den ryska folksagan under lång tid endast existerade muntligt, kan vi se en koppling mellan rysk folksaga och Tunströms ofta muntligt präglade författarskap. I Lakobsons ord blir detta så: ”the narrative genres both in prose and verse were particularly strongly developed in Russia, Bulgarian, and Serbian folklore” [...] ”in Russia written literature was, until the seventeenth century, used only for religious themes, ecclesiastic purposes”⁵⁸.

Slutligen och för det tredje kan sägas att tidigare forskning om Tunströms författarskap påminner om Propps undersökning av den ryska folksagan. Om undersökningen av sagorna skriver Propp nämligen i sin slutliga diskussion att den enskilda sagans teman och genreindelning måste undersökas i relation till andra sagor på grund av deras närliggande morfologiska släktskap: ”If our observations about the exceptionally close morphological kinship of tales are correct, it follows that no single theme of a given genus of tales may be studied either morphologically or genetically without reference to others”⁵⁹. Detsamma kan sägas om forskningen om Tunströms romaner som oftare undersökts komparativt än enskilt. Exempel på detta kan man se i några av de verk om Tunströms författarskap som jag valt att använda mig av i min uppsats. Exempelvis Lennart Bernesjö som i den redan nämnda *Från Dahl till Berg: 14 värmländska 1900-talsförfattare* valt att jämföra Tunströms dikter med hans romaner. Även Anders Tyrberg i *Anrop och ansvar. Berättarkonst och etik, Göran Tunström - Från jagförlust till jagskapelse*⁶⁰ undersöker Tunströms författarskap utifrån jämförande analyser av *De heliga geograferna*, *Tjuven*, *Guddöttrarna*, *Juloratoriet*, *Ökenbrevet*. Tunströms verk, diktsamlingar såväl som romaner, behandlas således ofta sedda som kapitel i den stora roman som är Tunströms författarskap.

⁵⁷ Alsing, s. 200.

⁵⁸ Propp, Svatava Pirkova- Lakobson, Introduction to the first edition, s. xix.

⁵⁹ Propp, s. 114-115.

⁶⁰ Anders Tyrberg, *Anrop och ansvar. Berättarkonst och etik, Göran Tunström - Från jagförlust till jagskapelse*, Bjärnum: Carlssons förlag, 2002.

Analys

Del 1: Romanernas enskilda strukturer

Maskrosbollen

I *Maskrosbollen* har jag valt att separera den förenklat beskrivna intrigen och dess funktioner för att underlätta läsarens förståelse av funktionerna i bruk. Däremot separerar jag inte dessa i de två återstående romanerna; där jag istället kommer att skriva samman intrigen och funktionernas kronologi. *Maskrosbollen* är indelad i två delar och dess intrig kan förenklat uttryckas så:

Del I: Bastiano som bor i Köping med sin mamma och bror Sigfrid har ett struligt förflutet som handlar om hans oansvariga beteende under skolgången. Men han har höga tankar om sig själv och längtar ut i världen efter studenten för att så kunna bevisa sitt eget värde. Hans närmsta vänner är Selina, Irwing och Rita Karin. Rita Karin bjuder in Bastiano och Selina till fest, men Bastiano och Selina ligger med varandra istället den kvällen och kommer inte på festen. Bastiano tar sedan avstånd från Selina. Han motarbetar dessutom Rita Karins drömmar om att resa. Sigfrid visar tecken på utmattning och hans fästnö Vera kommer på besök, hon lovar hjälpa Bastiano att resa till Turkiet för att studera arkitektur. Bastiano och Rita Karin ligger med varandra, men han skräms av den plötsliga kontakten med sina egna känslor. Bastiano ljuger för sin mamma om att ha lagt de blommor han fått av tant Emma på faderns grav, men får dåligt samvete av Sigfrids blickar och försöker bortförklara lögnen. Bastiano vågar inte säga till Rita Karin att han älskar henne innan han åker utomlands.

Del II: Selina möter Bastiano på tågstationen ett år senare; hon har permission från den slutenvård hon undergått det gångna året. Bastiano ljuger och säger att han älskar henne. Han väntar med att ge sig själv till känna i mammans lägenhet och ser henne ta emot besök av grannen Georg. Mottagandet från vänner och familj är svalare än Bastiano förväntat sig. Irwing har hoppat av sina studier och jobbar som journalist, Sigfrid har fått ett stipendium för att skriva sin nya bok och Rita Karin är efter en tids sjukdom förlovad med den 14 år äldre mannen Sten samt jobbar på jordbrukskassan. Bastiano konfronterar Rita Karin, och frågar om hon verkligen älskar sin fästman, men hon vill inte svara. Bastiano försöker få henne med ut att palla äpplen som förr, men hon svarar att de nu är för gamla för sådant. Han reagerar genom att åter igen motarbeta hennes drömmar om att resa eller studera vidare och hon gifter sig med Sten. Sigfrid får ett nervöst sammanbrott och pratar med Bastiano om den döde fadern; Bastiano har inga egna minnen och undviker ämnet då han inte vill att Sigfrids saknad

efter fadern också skall påverka honom. De pallar äpplen hos Selina, men förmår inte äta dem.

Maskrosbollen innehåller till synes 13 funktioner därav den inledande situationen (**α Initial situation**) räknas som funktion 0. I den finner vi karaktärerna: Bastiano, Selina, Rita Karin, Irwing, Bastianos mamma och hans bror Sigfrid. Det blir i presentationen av familjemedlemmarna ”morsan och Sigfrid och jag”⁶¹ tydligt att Bastianos pappa är borta, men detta sägs först när Bastiano ljuger för sin mamma och säger att han lagt blommorna han fick av tant Emma på ”farsans grav”⁶². Fadern frånvaro kan tolkas representera Propps första funktion (**β Absentation**, *One of the members of a family absents himself from home*), vilket är rimligt då den första funktionen enligt Propp kan vara en förälders död.⁶³ Detta är ett av de fall då man måste beakta att Propp analyserade kortare sagor medan Tunström inte bara är romanförfattare utan även poet, vilket gör att vissa friheter får ges i fråga om var i romanens intrig funktionerna placeras (t.ex. i detta fall då β infaller innan intrigens början). Jag vill därför hävda att *Maskrosbollen* hör till den sortens sagor som enligt Propp "proceed from a certain situation of insufficiency or lack, and it is this that leads to quests analogous to those in the case of villainy".⁶⁴ Detta gör att funktion fyra till sju (hjältens första möte med skurken som orsakar den brist eller behov som leder till att hjälten lämnar hemmet) faller bort ur berättelsen. I berättelsens kronologi kommer Propps tredje funktion (**δ Violation** *The interdiction is violated*) när Sigfrid läxar upp Bastiano för hans lögn om blommorna, vilket förutsätter att Propps andra funktion (**γ Interdiction** *An interdiction is addressed to the hero*) placerats tidigare i berättelsen. Man kan genom hela berättelsen läsa in en uppmaning från omgivningen och familjen riktad mot Bastiano att bete sig mer ansvarsfullt och vuxet. Avvikelsen från uppmaningen blir framförallt tydlig i fallet med blommorna, men omnämns även av Bastiano själv i det inledande kapitlet när han säger att: ”Det är inte bara brorsan som tycker att jag är för barnslig”⁶⁵. I *Maskrosbollen* infaller Propps funktioner γ och δ därför som berättelsens andra och tredje funktion. Bastianos drömmar om att resa bort från Köping och hans reaktion över sin brors saknad efter sin fästmö Vera: “Då visste jag att brorsan låg och saknade igen”⁶⁶ gör att Propps åttonde funktion (**α Lack** *A member of a family lacks something or desires to have something*) följer på berättelsens tredje funktion och blir dess fjärde. Sigfrid är så den karaktär som tydligast i enlighet med Propps nionde funktion saknar

⁶¹ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 25

⁶² Tunström, *Maskrosbollen*, s. 94.

⁶³ Propp, s. 26.

⁶⁴ Propp, s. 34.

⁶⁵ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 10.

⁶⁶ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 39.

någoting, vilket presenterar Propps funktion **B** (*Mediation Misfortune or lack is made known*) som *Maskrosbollens* femte funktion. Men Bastianos egen längtan bort kan också anses vara en del av *Maskrosbollens* femte funktion då han enligt egen utsaga längtar ”långt bort”⁶⁷, det vill säga upplever en brist i den situation han befinner sig i. Veras löfte om att hjälpa honom att få möjlighet att studera arkitektur i Turkiet hos hennes farbror som är ”Arkitumulu han också”⁶⁸ blir *Maskrosbollens* sjätte funktion motsvarande Propps tolfte (**D First function of the Donor** *The hero is tested, interrogated, attacked etc., which prepares the way for his receiving either a magical agent or a helper*). I brevet från Vera står ordet ”arkitumulu”⁶⁹ och han får därmed bevis på att någon tror på hans arkitektdrömmar och att det finns ett land bortom Köping. Ordet blir hans magiska agent och så blir Propps fjortonde funktion (**F Provision of a magical agent** *The hero acquires the use of a magical agent*) *Maskrosbollens* sjunde funktion. Bastiano ser det som att ”brevet på något sätt handlat om en möjlighet”⁷⁰, vilket blir Propps femtonde funktion (**G Guidance** *Hero is led to the whereabouts of an object of search*) och *Maskrosbollens* åttonde funktion. När han väl åker i slutet på bokens första del infaller Propps elfte funktion (**↑Departure** *The hero leaves home*). Strukturen i bokens första del kan därför förenklat beskrivas som: **β γ δ α B D F G ↑**.

Den andra delen inleds med Propps tjugonde funktion (**↓ Return** *The hero returns*) och då tiden han varit borta inte omnämns i intrigen faller Propps tolfte till nittonde funktion (som annars utspelas mellan ↑ och ↓) bort. Bastiano inser att han faktiskt flyttat hemifrån genom att han mamma valt att byta ut hans namn över handduken till ”GÄSTER”⁷¹; han är alltså inte igenkänd i den roll han tidigare haft i hemmet. Propps tjugotredje funktion (**O Unrecognized arrival** *Unrecognized, he arrives home or in another country*) blir därigenom nummer elva i *Maskrosbollen*. När Bastiano träffar Rita Karin inser han att de nu är främlingar för varandra, hon har genom sitt jobb och förlovningen förändrats och blivit den Rita Karin ”som varit min”⁷² och deras relation är därigenom en annan. Ändå försöker han bete sig som innan resan och resultatet blir att hon behandlar honom föraktfullt.⁷³ Karaktären Bastianos roll har blivit en annan och hans tro om att Rita Karin fortfarande *tillhör* honom är ogrundat i verkligheten (**L Unfounded claims** *A false hero presents unfounded claims*). Detta blir tydligt när Rita Karin kallar honom ansvarslös och säger ”Du står aldrig för

⁶⁷ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 44.

⁶⁸ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 71.

⁶⁹ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 59.

⁷⁰ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 72.

⁷¹ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 128.

⁷² Tunström, *Maskrosbollen*, s. 165.

⁷³ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 139.

vad du säger. Du blåser iväg, så fort det verkligen gäller.”⁷⁴ Hans opålitlighet är därmed avslöjad (**Ex Exposure** *The false hero or villain is exposed*). När han ändå försöker hjälpa sin bror att komma från sina destruktiva tankar, exempelvis genom att säga: ”Kom nu, brorsan, sa jag, när pallade du äpplen sist?”⁷⁵ genomgår han en karaktärsförändring mot det ansvarstagande (**T Transfiguration** *The hero is given a new appearance*). Denna förändring vill jag hävda öppnar upp för Propps trettioförsta funktion (**W Wedding** *The hero is married and ascends the throne*) i den mån att den ursprungliga bristen/ behovet som ledde till sökandet ges möjlighet att tillfredställas genom Bastianos ökade förmåga att ta ansvar. Jag kommer att återkomma till detta i uppsatsens diskussionsdel. *Maskrosbollens* andra del kan därför beskrivas i funktioner som: ↓ **O L Ex T W**. Tillsammans blir de två delarna: **β γ δ α B D F ↑ ↓ O L Ex T W**

Med funktionerna definierade återstår berättelsens roller och tema. I och med att Propps fjärde till sjunde funktion räknats bort är det svårt att finna en konkret handlingsfär till **skurken**, och jag kommer därför att bortse från denna roll i *Maskrosbollen*. Däremot blir Vera genom att ge Bastiano ordet arkitumulu (*provision of the hero with a magical agent F*) berättelsens **givare**. Hon är även den som möjliggör resan och blir därigenom berättelsens **avsändare**. Bastiano presenteras dels som en av de första karaktärerna i den inledande situationen (**α Initial situation**), han är även den som tar emot det magiska objektet (*reaction to the demands of the donor E*), beger sig ut på resan (*departure on a search C*), i slutet får en brist tillgodosedd (*wedding W*) och blir så berättelsens **hjälte**. Bastianos längtan till andra länder satta i samband till hur han i berättelsens början beskriver Rita Karin, på så vis att ”Hon hade ögonen fulla av andra länder och platser och ord”⁷⁶, antyder att hon symboliserar **prinsessan/ den eftersökta personen**. Det är även hon som avslöjar Bastianos oansvarighet (*exposure Ex*). Den nya roll Bastiano får efter hemkomsten blir en **falsk hjälte**. När han senare genomgår en förändring (*transfiguration of the hero T*) är det genom att hjälpa Sigfrid. Sigfrid är även den som genom sitt behov av hjälp hjälper till att visa på den brist som finns (*liquidation of misfortune or lack K*) hos Bastiano och därigenom öppnar upp för att den skall kunna bearbetas, vilket dock bara antyds och inte sker inom berättelsens intrig. Sigfrid blir berättelsens **hjälpare**.

Maskrosbollen kan i få meningar sägas handla om en ung man som på grund av osäkerhet om sin egen funktion och om sin förmåga att uttrycka känslor ger sig ut på en resa i

⁷⁴ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 202.

⁷⁵ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 224.

⁷⁶ Tunström, *Maskrosbollen*, s. 12.

världen för att bevisa sitt värde, men som efter en tid borta framstår som yngre i och med att han är mindre mogen än sina jämnåriga kamrater. När hans bror blir sjuk tvingas han plötsligt se sina egna brister och i berättelsens slut antyds ett hopp om att han skall inleda en inre resa mot mognad. En möjlig tolkning av bokens tema blir därför skillnaden mellan barndom och att vara vuxen, en ung mans väg mot mognad.

Prästungen

Även *Prästungen* är indelad i flera delar, ett till tre, och dess intrig med tillhörande funktioner kan uttryckas så:

Del 1: Göran bor med sin mamma och pappa som är präst (**α Initial situation**). När han är i sexårsåldern träffar han Lars Svensson som kommer att bli en av hans närmsta vänner under uppväxtåren. Göran blir förälskad först i Elisabeth sedan i Anna. När Göran är 12 år och han samt brodern Staffan är på besök hemma hos Lars berättar Lars mamma att deras pappa har dött (**β Absentation** *One of the members of a family absents himself from home*).

Del 2: Göran kommer ihåg att pappan uppmanade honom att ta ansvar för de yngre syskonen (**γ Interdiction** *An interdiction is addressed to the hero*). Han tänker även mycket på de oavslutade samtalen med pappan och även på svaren han aldrig kommer att få (**α Lack** *A member of a family lacks something or desires to have something*): ”För det finns ingen annan som kan”⁷⁷ svara. I Görans dagbok står det: ”JAG ÄR TVÅ PERSONER”⁷⁸ med vilket han menar att det både finns den yttre ”som bara är en unge”⁷⁹ men även den inre ”som bara tänker på döden”⁸⁰. På det sättet innebar faderns död ett slut på barndomen (**\mathbf{B} Mediation** *Misfortune or lack is made known*). Under sommaren läser Lars och Göran en novell av Lars Ahlin som heter "De små orden" och Göran upplever den som någonting större än han själv (**\mathbf{D} First function of the Donor** *The hero is tested, interrogated, attacked etc., which prepares the way for his receiving either a magical agent or a helper*). Göran kan alltså inte dö än, han måste fortsätta leva för att förstå novellen: ”Om man vill begripa den måste man bli vuxen”⁸¹. Därför bestämmer han sig för att han ”Måste begripa allt”⁸² vilket förtydligas genom uttalandet: ”Och jag gör upp en pakt med mig själv: jag skall leva tills jag blir tjugoåtta år. Då borde jag ha legat med några tjejer, skaffat barn, läst det jag vill läsa, sett de

⁷⁷ Tunström, *Prästungen*, s. 94.

⁷⁸ Tunström, *Prästungen*, s. 108.

⁷⁹ Tunström, *Prästungen*, s. 109.

⁸⁰ Tunström, *Prästungen*, s. 108.

⁸¹ Tunström, *Prästungen*, s. 110.

⁸² Tunström, *Prästungen*, s. 111.

länder jag vill se. Om man vet att man inte behöver leva längre måste allt bli lättare.”⁸³ Familjen flyttar till ett mindre hem. Göran blir förälskad i Åsa. Hemma är det dystert och tyst. När Göran fyller 16 år bestämmer han sig för att han skall studera till präst i Uppsala. Han tvivlar över vad han egentligen vill göra med sina sista år. Inspirerad av F Garcia Lorcas diktsamling *Vistelse på jorden*⁸⁴ inser han att det egna livet finns utanför Uppsala (**E The hero's reaction** *The hero reacts to the actions of the future Donor*). Han reser därför till Tyskland (↑ **Departure** *The hero leaves home*) för att hjälpa till i Freds- och skiljefördomsföreningens arbetsläger. Där träffar han ungdomar från olika länder och förälskar sig i Pepi Bastouni från Grekland. Tillbaka i Sverige igen (↓**Return** *The hero returns*) brevväxlar de resten av terminen. Lars och Göran besöker Tage Aurell som berättar att det inte finns någon harmoni i världen, ens när man blir gammal, vilket är en lättnad för Göran⁸⁵. Göran får även bekräftat av författaren Per-Erik Rundquist att alla som skriver har problemet att de inte har någon att prata med om vad de skriver.⁸⁶ Samtalet leder till reflektioner om att ”du är som jag, jag är som du”⁸⁷ och insikten om att ”folk var inte farliga”⁸⁸ (**F Provision of a magical agent** *The hero acquires the use of a magical agent*). I Uppsala, när Göran är 19 år, blir han förälskad i sin kompis Leos syster, men han vågar inte ligga med henne. Göran ljuger och säger att han inte vill träffa henne mer. Familjen vill att han ska studera, men Göran vill skriva. En tjej som heter Malin bjuder honom på studentskiva. Några månader senare sover hon över hemma hos Göran och mamman anklagar honom för ansvarslöshet. Göran inser att han måste åka till Grekland och hitta en flicka att ligga med innan han vågar ligga med Malin. Henne vill han gifta sig och bli vuxen med, men familjen och ”hela Sunne skaver”⁸⁹, vilket han upplever vara straffet för att han ”inte klarat att bli vuxen”⁹⁰. Det vill säga misslyckats att ha följt pappans uppmaning (**δ Violation** *The interdiction is violated*).

Del 3: När han är 21 år kommer han till Grekland (↑ **Departure** *The hero leaves home*), träffar nya människor och måste ta eget ansvar. Efter ett år av Greklandsresa (↓**Return** *The hero returns*) träffas åter Göran och Malin; han är fortfarande rädd för att vara nära men säger att han kommer att gifta sig med henne om 5 år. 1959 åker han till Oslo⁹¹;

⁸³ Tunström, *Prästungen*, s. 111.

⁸⁴ Tunström, *Prästungen*, s. 152.

⁸⁵ Tunström, *Prästungen*, s. 172.

⁸⁶ Tunström, *Prästungen*, s. 176.

⁸⁷ Tunström, *Prästungen*, s. 177.

⁸⁸ Tunström, *Prästungen*, s. 177.

⁸⁹ Tunström, *Prästungen*, s. 203.

⁹⁰ Tunström, *Prästungen*, s. 203.

⁹¹ Tunström, *Prästungen*, s. 251.

platsen påminner om en roman av Sigrud Hoel. Göran bestämmer sig för att leta upp diktaren Per Blokken. Han träffar en norsk kvinna som lovar visa honom vägen, och sedan ger hon honom en fruktpåse, en norsk tia och uppmaningen "Vi må ju elske hverandre"⁹² (**G Guidance** *Hero is led to the whereabouts of an object of search*). Jag tolkar detta som att vi alla är människor med samma fel och brister vilket man får ha överseende med. Göran åker hem och söker upp Malin, men hon har besök av en annan kille. Därefter åker han till Göteborg och studerar, men efter tre månader åker han istället tillbaka till Uppsala för att studera religionshistoria. I Uppsala bor han med Gisela och börjar må psykiskt dåligt. Han frågar sig: "Vad i helvete är det jag håller på med?"⁹³. Han känner det som att han bara sitter av tiden med Gisela innan han skall dö vid 28, när han egentligen vill vara med Malin. Han bråkar för att få Gisela att lämna honom. Göran åker hem till sin mamma (**O Unrecognized arrival** *Unrecognized, he arrives home or in another country*), och mår allt sämre: "Kroppen är vidöppen för allt" ... "All beröring får ögonen att svämma över"⁹⁴. Han orkar inte längre kämpa, och faderns död, att växa upp och allt med livet kommer ikapp honom. Hans mamma "ser"⁹⁵ honom (**T Transfiguration** *The hero is given a new appearance*) och han får genom henne hjälp att bli inlagd (**W Wedding** *The hero is married and ascends the throne*). Här blir den sista funktionen ett erkännande över den sorg Göran burit på efter faderns död, och därigenom en möjlighet att börja bearbeta den ursprungliga bristen.

De 17 funktionerna blir därför:

Del 1: **β**

Del 2: **γ a B D E ↑↓F δ**

Del 3: **↑↓G O T W**

Tillsammans ger detta: **β γ a B D E ↑↓F δ ↑↓G O T W**

I *Prästungen* gör Tunströms fria återgivning av intrigen, där nutid blandas med minnen från barndomen, att det uppstår vissa svårigheter när de olika rollerna skall delas ut. Exempelvis delas rollen av **givare** mellan bland annat Ahlin och Rundquist. Detta kan tolkas som att det är de litterära förebilderna som till största delen utför berättelsens pådrivande funktioner inom hjälparens handlingssfär. Liknande delad handlingssfär kan man se gällande rollen av **hjälpare**. Där står den norska kvinnan för funktion **G** (**Guidance** *Hero is led to the whereabouts of an object of search*) medan mamman utför både funktion **T** (**Transfiguration** *The hero is given a new appearance*) och

⁹² Tunström, *Prästungen*, s. 254.

⁹³ Tunström, *Prästungen*, s. 261.

⁹⁴ Tunström, *Prästungen*, s. 265.

⁹⁵ Tunström, *Prästungen*, s. 267.

är bidragande till den framtida funktionen **K (Liquidation of Lack** *The initial misfortune or lack is liquidated*) vilken infaller efter intrigens slut. Det finns därför två hjälpare i berättelsen. Berättelsens **avsändare** är tydligast Malin då det är på grund av henne som Göran känner sig tvingad att åka till Grekland. Det är också därför Malin som framstår som symbol för **det eftersökta objektet** (förutsatt att målet är vuxenlivet och förmågan att ta eget ansvar i enlighet med faderns uppmaning). Men då denna roll inte visas genom de befintliga funktionerna är berättelsens eftersökta objekt en diskussion jag kommer att återkomma till i uppsatsens diskussionsdel. Bokens huvudkaraktär, Göran Tunström, är både den som beger sig ut på en resa (**C departure on a search**), reagerar på givarens agerande (**E The hero reacts to the actions of the future Donor**) och uppnår en lösning på sin brist i den sista funktionen (**W Wedding** *The hero is married and ascends the throne*). Det känns därför naturligt att ge honom berättelsens roll som **hjälten**. Inga av berättelsens karaktärer utför de funktioner som hör till handlingssfären för **skurken**, vilket kommer av att berättelsen utgår ifrån en brist/förlust istället för oförrätt eller brott.

Uttryckt i få meningar blir *Prästungen* berättelsen om en man som vid ung ålder förlorar sin pappa och därför tidigt tvingas känna av vuxenlivets ansvar, vilket blir svårt för honom. Han förälskar sig lätt men vågar aldrig komma fysiskt nära. Samtidigt vurmar han för konstnärslivet och söker de svar fadern inte kan ge honom hos diktarna han möter. Han tror att han måste resa utomlands och uppleva livet där innan han kan bli vuxen, men han dras hela tiden tillbaka hem till flickan han älskar och den enda person han upplevt som en *hel människa*. Efter många resor såväl fysiskt som psykiskt kommer ändå den förlorade barndomen ikapp honom och han tvingas inse vidden av hur mycket faderns död påverkat hans liv, vilket gör det möjligt för honom att bearbeta sin förlust. Temat kan därför anses vara det som skiljer barnet och den vuxne mannen åt, skildrat genom konsekvenserna av efterdyningarna från en stor förlust.

Ökenbrevet

Ökenbrevet är uppbyggt av en prolog, huvudberättelse och epilog. Huvudberättelsen kan beskrivas så:

Jesus bor i Nasaret med sin mamma Maria, pappa Josef och bror Jakob (**α Initial situation**). En dag får han följa med sin pappa till Gennesarets sjö för att bo en tid med sin kusin Johannes och hans föräldrar Elisabeth och Zacharias (**β Absentation** *One of the members of a family absents himself from*). Elisabeth ger Jesus uppmaningen (**γ Interdiction**

An interdiction is addressed to the hero): ”uppför dig väl, du vet att de är gamla”⁹⁶. När Jesus ser Johannes relation till sina föräldrar upptäcker han att någonting saknas i relationen till sina egna föräldrar (**A Lack** *A member of a family lacks something or desires to have something*). Jesus och Johannes kommer varandra mycket nära. Under ett pojkestreck med en fisk råkar de skrämna Elisabeth in i chock vilket senare leder till hennes död (**δ Violation** *The interdiction is violated*). Insikten om att handlande har konsekvenser gör att barndomen får ett slut: ”Vi hade fått en hemlighet tillsammans, som vi växte omkring. Så mycket barnsligt i våra rörelser klipptes av denna morgon”⁹⁷. Jesus får åka hem igen. När han fyller 12 år åker familjen till Jerusalem. När Jesus under resan kommer i kontakt med templets visa män inser han att hans plats inte är hos föräldrarna (**B Mediation** *Misfortune or lack is made known; the hero is approached with a request or command; he is allowed to go or he is dispatched*) och han får ett löfte att få studera i klostret vid Döda havet, vid Chirbet Qumran när han har åldern inne (**D The first funktion of the Donor** *The hero is tested, interrogated, attacked etc., which prepares the way for his receiving either a magical agent or a helper*). När han lämnar hemmet ger hans mor honom 12 ägg, fler än nödvändigt och därigenom en symbol för omtanke (**E The heros reaction** *The hero reacts to the actions of the future Donor*). Jesus beger sig ut på resan genom öknen mot klostret (**↑Departure** *The hero leaves home*). Han träffar Jochanan som visar sig vara pojken som kallade på Jesus föräldrar i Jerusalem så att Jesus var tvungen att avsluta samtalet med prästerna (**ε Reconnaissance** *The villain makes an attempt at reconnaissance*). De når fram till templet och Jesus återser Johannes. Jesus lär även känna en munk vid namn Tobias. Han är jesuit. En natt visar Tobias en fängelsehåla med torterade fångar, men när Tobias försöker befria dem mördas han och det framkommer att det var Jochanan som förrådde honom (**A Villainy** *The villain causes harm or injury to a member of a family*). Jesus konfronterar Jochanan (**H Struggle** *The hero and the villain join in direct combat*) och får reda på anledningen till Jochanans avundsjuka. De förlåter varandra (**J Victory** *The villain is defeated*). Jesus tvingas fly från templet på grund av sin vänskap med Tobias och Jochanan ljuger för romarna om var Jesus är. Jesus flyr ut i öknen (**Pr Pursuit** *The hero is pursued*) där han träffar Johannes igen. Johannes tror att Jesus är den kommande Messias. Jesus lever i exil som arbetare vid vinodlingarna i norr (**O Unrecognized arrival** *Unrecognized, he arrives home or in another country*), här möter han den falska Messias Nathaniel (**L Unfounded claims** *A false hero presents unfounded claims*). Jesus blir ombedd att passa ett utvecklingsstört och döende barn (**M Difficult task** *A difficult task is proposed to the*

⁹⁶ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 25.

⁹⁷ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 47.

hero). Han lyssnar till den falske Messias och inser att han inte talar och inte är Guds ord. Den falske Messias konfronteras av romaren Cyrus och avsäger sig sitt Messiasskap (**Ex Exposure** *The false hero or villain is exposed*). Jesus får bo en tid hos Cyrus (**Rs Rescue** *Rescue of the hero from pursuit*) och barnet dör (**N Solution** *The task is resolved*). Maria och Jakob kommer (**Q Recognition** *The hero is recognized*) och meddelar att Jesus behövs hemma i Nasaret då Josef är döende, Maria säger: ”Skulle du inte vara där din fader är?”⁹⁸. När Jesus återvänder (**J Return** *The hero returns*) är Josef död och han anklagas av resten av byn för att inte sörja sin faders död. Jesus ber till Gud att lära honom SE, men det är Maria som svarar (**F Provision of a magical agent** *The hero acquires the use of a magical agent*). Äntligen kan de tala ut om Marias känsla av att inte höra till Jesus liv: ”Jag kände att jag bara var i vägen. Att du inte tillhörde mig. att du tillhörde... världen. De sa att du var så märklig.”⁹⁹ Jesus inser genom detta samtal att han redan i tidig ålder brutit med familjen genom att tro sig vara annorlunda. Han vill återvända på riktigt men vet att han inte kan: ”Jag hade sagt mig vara annorlunda. Jag hade tagit avstånd från dem.”¹⁰⁰

Epilogen kan beskrivas så: Jesus avskärmar sig från världen för att uppleva den starkare och ser Gud fadern i sig själv, vilket blir tydligt i bland annat uttalanden som: ”Jag säger mig att jag är min egen far. Han är den styrka, som fått mig att gå vidare.”¹⁰¹ Han möter Johannes som blivit *som* Messias, det vill säga hittat en mening med sitt liv: ”Varje hans steg hade lett fram mot detta”¹⁰². Johannes tvättar honom ren och Jesus döps (**T Transfiguration** *The hero is given a new appearance*), varvid han hör Gud säga sig vara nöjd med honom¹⁰³. Han möter även den blinda kvinnan Esther, och utför ett under då han frälser henne genom att SE henne genom att tilltala henne med hennes namn¹⁰⁴ (**W Wedding** *The hero is married and ascends the throne*). Jesus inser att: ”Det fattas kärlek”¹⁰⁵ i världen, och den sista funktionen antyds efter intrigens slut (**K Liquidation of Lack** *The initial misfortune or lack is liquidated*).

De 25 funktionerna: **β γ a δ B D E ↑ ε A H J Pr O L M Ex Rs N Q ↓ F T W K**

Funktionerna **A (Villainy)** och **H (Struggle)** antyder att Jochanans roll i berättelsen är **skurkens**. Däremot är det svårare att definiera givarens roll. Rollen av **givaren** finns inom *Ökenbrevet* i form av funktionerna **D (The first funktion of the Donor)** och **F**

⁹⁸ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 193.

⁹⁹ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 204.

¹⁰⁰ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 201.

¹⁰¹ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 209.

¹⁰² Tunström, *Ökenbrevet*, s. 213.

¹⁰³ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 216.

¹⁰⁴ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 218.

¹⁰⁵ Tunström, *Ökenbrevet*, s. 219.

(Provision of a magical agent), där den första kopplas till prästerna i Jerusalem och den sista till Maria. I och med att Maria framstår som en mer konkret karaktär känns det rimligast att tilldela henne rollen. Funktionerna för **hjälparen** delas mellan Cyros och Johannes, där **Rs (Rescue)** och **N (Solution)** uppfylls av Cyros och **T (Transfiguration)** uppfylls av Johannes. Berättelsen har därför två olika hjälpare. Man kan med hjälp av de redan här påvisade rollerna samt funktionerna **C (Departure on a search)**, **E (The heros reaction)** och **W (Wedding)** bestämma Jesus som berättelsens **hjärte**. Det blir då även lättare att bestämma Nathaniel som den **falske hjälten** och att inleda den svårare undersökningen av berättelsens **prinsessa/ eftersökta person**. Funktionen **M (Mediation)** kopplas till det utvecklingsstörda barnet, medan **Ex (Exposure)** utförs av Cyros och **Q (Recognition)** av Maria och Jakob. I denna berättelse måste man återigen beakta Tunströms egen roll som poet och att hans text sällan använder klarspråk. Rollen av prinsessan/ den eftersökta personen kan därför anses vara ett **eftersökt objekt** i form av ett abstrakt begrepp, vilket bestämmas genom att tolka berättelsens tema istället för att se till funktionerna.

Ökenbrevet blir i korta meningar berättelsen om Jesus som efter att ha vuxit upp med en känsla av att vara främmande i sin egen familj söker efter ett syfte med sin existens och svaret på de existentiella frågorna. Han dras mellan tron om att svaret finns i böcker och studier eller ute i den verkliga världen bland människorna. Desto längre han söker inser han genom samtalen med dem han möter att vi alla lider av en brist, kanske samma brist han själv kände under sin egen uppväxt. Jesus får först frid med sitt eget liv och kan acceptera sitt Messiaskap när han inser att människan saknar kärlek och vi därför måste ta hand om och *se* varandra för att bota bristen. Temat blir den långsamma insikten om hur vi skall förhålla oss till vårt eget liv och älska våra medmänniskor för att känna lycka. **Det eftersökta objektet** i berättelsen blir därigenom kärleken.

Del 2 - Romanernas gemensamma struktur

Uttryckta i enbart sina funktioner kan de tre romanernas intrig skrivas som så:

Maskrosbollen: **β γ δ a B D F G ↑↓ O L Ex T W**

Prästungen: **β γ a B D E ↑↓ F δ ↑↓ G O T W**

Ökenbrevet: **β γ a δ B D E ↑ ε A H J Pr O L M Ex Rs N Q ↓ F T W**

Tillsammans blir de gemensamma funktionerna: **β γ a δ B D E F ↑↓ O T W**. De tre första funktionernas ordning känns given och då den fjärde funktionen **δ** infaller efter **a** i två av tre

fall väcker inte heller den någon anledning till ifrågasättande. Även funktionerna **B D E** är återkommande i två av tre fall och i fråga om *Maskrosbollen* kan det därför i enlighet med Propps teorier anses röra sig om en temporär avvikelse och alltså inte ett regelbrott. Detsamma kan sägas om *Ökenbrevets* avvikelse där funktionen **O** sker mellan av- och hemresa (↑ ↓), medan den infaller efter hemresan i de två andra romanernas intrig. Detta kan förklaras med att större delen av intrigen i *Ökenbrevet* förläggs till tiden då Jesus reser bort från och sedan tillbaka till hemmet, en resa som i sin tur är uppdelad i flera mindre resor. Men det finns även ytterligare skäl till tvivel om var i *Ökenbrevets* intrig funktionen **O** bör placeras. Jag har därför valt att korrigera min tidigare analys av *Ökenbrevets* funktioners ordning så att **O** infaller vid Jesus möte med Maria i föräldrahemmet efter Josefs död, varför jag gjort denna korrigering återkommer jag till i den gemensamma diskussiondelen för romanernas analys utifrån den narrativa strukturen. Korrigeringen ger som effekt att den eventuella avvikelsen i den gemensamma strukturen bortfaller. De tretton funktionerna med Propps tillhörande beskrivning ger därför vad Brügger och Vigso kallar för arkesaga i form av:

- 0 (α Initial situation)
- I. β One of the members of a family absents himself from home
- II. γ An interdiction is addressed to the hero
- III. a A member of a family lacks something or desires to have something
- IV. δ The interdiction is violated
- V. B Misfortune or lack is made known; the hero is approached with a request or command; he is allowed to go or he is dispatched
- VI. D The hero is tested, interrogated, attacked etc., which prepares the way for his receiving either a magical agent or a helper
- VII. E The hero reacts to the actions of the future Donor
- VIII. F The hero acquires the use of a magical agent
- IX. ↑ The hero leaves home
- X. ↓ The hero returns
- XI. O Unrecognized, he arrives home or in another country
- XII. T The hero is given a new appearance
- XIII. W The hero is married and ascends the throne

Rollfördelningen jämförs enklast genom en tabell:

	<i>Maskrosbollen</i>	<i>Prästungen</i>	<i>Ökenbrevet</i>
Givare	Vera	Litterära förebilder	Maria
Avsändare	Vera	Malin	-
Hjälte	Bastiano	Göran	Jesus
Falsk hjälte	Bastiano	-	Nathaniel
Eftersökt person/objekt	Rita Karin/ acceptera vuxenlivets krav och ansvar	Malin/ acceptera vuxenlivets krav och ansvar	Kärleken
Hjälpare	Sigfrid	Den norska kvinnan, modern	Cyros, Johannes
Skurken	-	-	Jochanan

Den största avvikelserna från en gemensam struktur i fråga om rollfördelningen i de tre romanerna är skurkens roll. Det är endast i *Ökenbrevet* som denna roll genom funktionerna tydligt framgår som Jochanan. I de två övriga romanerna utför inga av karaktärerna dessa funktioner. I *Maskrosbollen* har rollen ”den falska hjälten” istället en viktigare betydelse i och med att Bastiano blir sin egen fiende genom att uppfylla funktionerna för den falska hjälten. Han motarbetar således sig själv så som Jochanan i *Ökenbrevet* motarbetar Jesus. I *Prästungen* finns flera mindre karaktärer som blir ett motstånd för Göran, men inga som markant kan definieras som rollen av skurk. *Prästungen* är uppbyggd av flera mindre berättelser inom ramberättelsen där bara några få karaktärer är återkommande, och detta kan anses vara anledningen till varför ingen av dessa tar sig som berättelsens skurk. Framförallt kan man se en likhet mellan de tre romanerna i rollen av den eftersökta personen/ objektet som är målet för hjälten förälskelse samt förmågan att ta ansvar och således bli vuxen. Detta motsvaras i *Ökenbrevet* av kärleken som eftersökt objekt och en fortgående diskussion genom hela boken om vad det innebär att vara vuxen. På så vis tycks de tre romanerna följa i samma spår även i fråga om rollfördelningen.

Diskussion

Den narrativa strukturen i de enskilda romanerna

I analysen av *Maskrosbollens* struktur framkom det att Bastiano genomgår en karaktärsförändring efter sin hemkomst från tiden utomlands. Jag uppmärksammade även i

analysdelen hur denna karaktärsförändring kan benämnas som funktion **T (Transfiguration The hero is given a new appearance)**, vilket jag menade möjliggjorde för Propps trettioförsta funktion **W (Wedding The hero is married and ascends the throne)**. Ser man till *Maskrosbollens* intrigs utveckling komparerad med Propps arkesagas funktionsordning kan man utifrån den morfologi Propp byggt förutse den troliga utvecklingen även i Tunströms roman. De sagor som inleds med en brist/ förlust leder enligt Propps teori till hjälten resa och avslutas med en neutralisation av bristen/ förlusten. Efter att ha sett *Maskrosbollens* nära släktskap med Propps funktionsordning bör *Maskrosbollen* således följa samma utveckling i berättelsens slutskeenden. En analys av *Maskrosbollen* utifrån Propps teori möjliggör därför antaganden om intrigens utveckling även efter berättelsens slut.

Man kan även fortsätta diskussionen om hur Propps teori kan komma att påverka analyser av romaner genom att uppmärksamma problematiken jag betonade i *Prästungen*. I *Prästungen* utför ingen av de existerande karaktärerna inom berättelsens intrig någon av de funktioner som Propp kopplade till handlingssfären för rollen av den eftersökta personen/ prinsessan. Detta blir problematiskt för intrigen sedd i sin helhet då hjälten måste ha en anledning till att ge sig av på sin resa. Genom Propps funktioner kan vi även observera att hjälten anledning eller mål för sin resa hör samman med neutralisationen av bristen/ förlusten i berättelsens slut. Utan rollen av den eftersökta personen/ prinsessan förlorar berättelsen sin logiska följd och blir ofullständig. Dock möjliggör även här en analys utifrån Propps begreppsapparat att man i mötet med dessa problem kan dra slutsatser om karaktärens betydelse för intrigens utveckling även utan att kunna knyta dem till konkreta funktioner inom berättelsen. Vi vet att *Prästungen* måste innehålla ett objekt eller en person som Göran i rollen av hjälten eftersträvar. Av Propps andra funktion γ (**Interdiction An interdiction is addressed to the hero**) som faderns uppmaning till Göran att bete sig vuxet vet vi även att en del i detta mål är förmågan att ta ansvar. Ser vi sedan till Görans eget uttalande om att han måste åka utomlands för att lära sig att ta hand om sig själv innan han kan vara med Malin har problematiken kring berättelsens mål fått en lösning. Målet för Göran är att bli vuxen, personen som han behöver för att genomföra detta är Malin. Men för att kunna vara med henne måste han först finna förmågan att ansvara för sitt eget liv vilket han hoppas uppnå genom sin resa. Med stöd i Propps teori kan man således utskilja essentiella element för intrigens uppbyggnad även om de är till synes dolda bakom berättelsens utformning.

Sammanfattningsvis kan man utifrån Propps teori få ett intryck av karaktärerna som mer dynamiska, då intrigen fortsätter efter berättelsens slut och karaktärerna därför tycks leva friare från berättelsens ramar. En dylik analys öppnar även för ytterligare

tolkningsmöjligheter gällande karaktärernas agerande (genom de funktioner de bidrar till) för definiering av berättelsens motiv, roller och tema.

Den gemensamma narrativa strukturen i romanerna

Tunströms "berättarnärvaro" eller "röst" (som jag tidigare härlett till Göranssons tolkning av Tunströms romaners litterära stil) kopplar Göransson till passager ur Tunströms roman *Juloratoriet* för att argumentera för hur Tunström behandlar sina romaner som en konstnär behandlar sina målningar: "Försöket att med utgångspunkt i det som kännetecknar bilden (eller bildpercipieringen) i ord gestalta föreställningen om konsten som det eviga ögonblicket är"¹⁰⁶. Med andra ord menar hon att Tunström genom miljöbeskrivande scener skapar litterära tablåer i sina romaner. De situationer inom romanernas berättelse som måste uppstå för att ge upphov till en specifik tablå är beroende av hur intrigens funktioner förhåller sig till varandra. Göranssons tolkning av Tunströms romaner som uppbyggda av tablåer tycker jag mig därför även finna i en jämförelse mellan strukturen i de tre romaner jag behandlat i denna uppsats. Det svala mottagandet Bastinao upplever efter sin hemkomst i *Maskrosbollen* och Jesus insikt om att han inte hör samman med sin familj *Ökenbrevet* är båda exempel på en likartad tablå vilken kan kopplas till Propps funktion **O (Unrecognized arrival *Unrecognized he arrives home or in another country*)**. Här blir det intressant att undersöka hur mötet efter resan ser ut och vilken betydelse hemkomsten har för de två romanernas hjälteroller. I *Maskrosbollen* är den del av det första mötet efter resan som tydligast kan kopplas till känslan av att inte höra hemma längre när Bastiano reagerar över de ändrade namnen över handdukarna. Den reaktion Bastinaos utbrott möter hos mamman liksom sitt fortsatt oansvariga beteende mot vännerna gör att Bastiano gradvis leds till en insikt om sitt eget barnsliga beteende. I förlängning ändrar detta hans roll från en falsk hjälte och han tillåts att växa upp på riktigt, så att hans ursprungliga brist kan börja åtgärdas. Jesus resa hem vid faderns död leder även den till en insikt. I samtalet med Maria inser Jesus att han inte längre hör samman med sin familj, vilket gör att han börjar försöka finna sin mening med den egna existensen i det att han beger sig ensam ut i öknen för att kunna höra Guds röst i sig själv. Det är först efter ökenvistelsen som Jesus kan ta på sig Messiasrollen och Tyberg menar att det är "signifikativt att Jesu första messianska kärlekshandling - åtminstone bildligt - är att återge en blind kvinna hennes syn. Den första skapelsehandlingen innebär ett återupprättande av avbrutna, sinnliga förbindelser."¹⁰⁷ Jesus lär sig att människan måste bli *sedd med ord* i och med att hon saknar

¹⁰⁶ Göransson, s. 122.

¹⁰⁷ Tyrberg, s. 182.

den sinnliga kärleken. Mötet med modern är därför nödvändigt för intrigens rörelse och motsvarar precis som i *Maskrosbollen* funktionen O. Tvetydigheten jag tidigare nämnt gällande *Ökenbrevet* i fråga om vid vilken situation inom berättelsen som funktion O skall definieras vid underlättas i komparation med närbesläktade berättelser, i detta fall den likartade tablån av den återvändande sonen i *Maskrosbollen*. Funktionen O placering i den alternativa tolkningen av *Ökenbrevets* struktur stärks även då denna tolkning harmoniserar med den gemensamma strukturen för de övriga två romanerna.

Göransson konstaterar även hur Tunström återkommande i sina romaner använder sig av en speglingsteknik, där han låter "textsnitt speglas i varandra för att belysa frågan om konstens väsen och motsättningen mellan konst och verklighet"¹⁰⁸. Hon benämner denna dubbelhet med det passande begreppet "Janusansikte"¹⁰⁹. Tunströms metod att låta två till synes motsatser mötas genom en förankrat släktskap inom de egna texterna gäller både i fråga om det provinsiella kontra globala (som Bernesjö konstaterar), men även som Tyberg säger; "mellan profant och heligt"¹¹⁰. Göransson argumenterar dessutom för hur: "Man menar sig kunna se att romanerna gång på gång återupprepar motiven 'sonens sökande efter den frånvarande fadern', 'moderns tidiga död' och 'den ensamma modern'"¹¹¹. Med andra ord är det många litteraturforskare som har uppmärksammat samma återkommande intertexter och tematik inom Tunströms författarskap, vilka benämnts som "paradigmatisk[a] för Tunströms författar och berättarhållning"¹¹². Detta är uttalanden om författarskapets karaktäristik som inte låter sig göras utan textstöd i flertalet romaner (i Göranssons fall *De heliga geograferna*, *Tjuven*, *Guddöttrarna*, *Juloratoriet*, *Ökenbrevet*). För att säkerställa en romans tema eller motiv inom intrigen underlättar det därför om man kan jämföra den enskilda analysens med ytterligare analyser av författarens närbesläktade romaners struktur. Känner man till återkommande intertextualitet, ledmotiv och tema inom författarskapet gör även denna jämförelse med den enskilda romanen att olika tematiska spår framstår tydligare.

Sammanfattningsvis kan man utifrån min diskussion därför se stora fördelar av att jämföra strukturella analyser för romaner av samma författare med stöd i Propps teori. En gemensam analys av enskilda romaners struktur underlättar för att tillåta uttalanden om generella drag för författarskapet. Dessa generella drag öppnar sedan upp för att konstatera återkommande motiv och intertexter; konstateranden vilka i förlängningen kan återföras på en

¹⁰⁸ Göransson, s. 135.

¹⁰⁹ Göransson, s. 129.

¹¹⁰ Tyrberg, s. 155.

¹¹¹ Göransson, s. 37.

¹¹² Tyrberg, s. 148.

undersökning av den enskilda romanen. Dessa resultat kan vidareutvecklas och så bidra till en alternativ analys. Stöd i en gemensam, strukturell analys kan därför både fördjupa kunskapen om ett författarskap men även ge en djupare förståelse för den enskilda berättelsens budskap och olika tolkningsmöjligheter.

Sammanfattande slutsats

Gemensamt för de tre romanerna, utifrån diskussionen runt de funktioner de förenklats till, är hur intrigen har sitt ursprung ur en brist/ behov och berättelsen först når sitt slut när denna brist tillfredstälts eller öppnat upp en möjlighet för att tillfredställas. För att komma till de insikter som krävs för att tillfredställa behovet testas berättelsens hjälte på olika sätt och i berättelsens mitt beger han sig ut på en resa under vilken hans förmåga att uppfatta och förstå sin omvärld och sig själv utvecklas och han lär sig *se* hemmet med nya ögon. I förlängningen ändrar därför resan hans sätt att förhålla sig till sin familj och sina medmänniskor. Diskussionen jag fört leder till att romanerna genremässigt kan betecknas som utvecklingsromaner. Generellt för Tunströms romaner är därför hur han gång på gång ger en skildring av den yttre och inre resan vi alla måste göra för att lämna barndomen och bli vuxna. Hans återkommande tema i sitt författarskap blir därigenom uppväxtåren och hur de präglar den person vi slutligen blir. Hans romaner får även läsaren att förstå livet sett *som* en resa och att slutdestinationen inte nödvändigtvis är målet; det viktigaste är istället erfarenheterna vi får och människorna vi möter medan vi tar oss dit.

Jag har tidigare uppmärksammat hur en stor del av den litterära forskningen av Tunströms författarskap har skett genom komparation mellan hans romaner för att konstatera generella antaganden om författarskapets karakteristik. Min egen uppsats kan därför anses passa inom denna kategori i och med att jag med stöd i en för Tunströmforskningen utforskad teori har funnit nya bevis för vad tidigare forskning konstaterat.

Källförteckning:

Primärlitteratur:

- Tunström, Göran, *Maskrosbollen*, Stockholm: Bonniers förlag, 1962.
- Tunström, Göran, *Prästungen*, Stockholm: Bonniers förlag, 1976.
- Tunström, Göran, *Ökenbrevet*, Stockholm: Bonniers förlag, 1978.

Sekundärlitteratur:

- The Northanger Library Project (NLP), Aguirre, Manuel, *An Outline of Propp's Model for the Study of Fairytales*, Hämtat från:
<http://www.northangerlibrary.com/documentos/AN%20OUTLINE%20OF%20PROPP'S%20MODEL%20FOR%20THE%20STUDY%20OF%20FAIRYTALES.pdf>
Publicerad: oktober 2011, senast uppdaterat: 2014-05-23, Hämtat: 2014-05-20, s. 4.
- Alsing, Rolf, *Prästunge och maskrosboll: En bok om Göran Tunström*, Uddevalla: Albert Bonniers förlag, 2003.
- Bernesjö, Lennart, *Från Dahl till Berg: 14 värmländska 1900-talsförfattare*, Karlstad: Föreningen för Värmlandslitteratur, Karlstad, 1991.
- Brügger, Niels & Orla Vigso, *Strukturalism, Strukturell semantik och narratologi*, övrs. Sven-Erik Torhell, Lund: Studentlitteratur, 2004 (2002).
- Claes Entzenberg & Cecilia Hansson (red.), *Modern litteraturteori: Från rysk formalism till dekonstruktion*, Del 1, Propp, Vladimir, Undersagans transformationer, övrs. Eva Adolfsson, Lund: Studentlitteratur, 1992.
- Göransson, Ulrika, *Romankonst och berättarteori: En kritisk diskussion med utgångspunkt i Göran Tunströms författarskap*, Kålleröd: Örebro University, 2009.
- Nielsson, Skans, Kersti, *Det förlorade paradiset: en studie i Göran Tunströms Sunneromaner*, Göteborg: Skrifter utgivna av Litteraturvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet, 2003.
- Propp, Vladimir *Morphology of the Folk tale*, Wagner, A. Louis, Introduction to the second edition, 5e uppl., övrs. Scott, Laurence, Austin: University of Texas Press, 2000 (1928).
- Tyrberg, Anders, *Anrop och ansvar. Berättarkonst och etik, Göran Tunström - Från jagförlust till jagskapelse*, Bjärnum: Carlssons förlag, 2002.
- Staffan Bergsten (red.), *Litteraturvetenskap - en inledning*, Skalin, Lars-Åke, "Narratologi - studiet av berättandets principer", 2nd uppl., Lund: Studentlitteratur, 2002.

THE THIRTY-ONE FUNCTIONS

α Initial situation	(0)
β Absentation	One of the members of a family absents himself from home (1)
γ Interdiction	An interdiction is addressed to the hero (2)
δ Violation	The interdiction is violated (3)
ϵ Reconnaissance	The villain makes an attempt at reconnaissance (4)
δ Delivery	The villain receives information about his victim (5)
ϵ Trickery	The villain attempts to deceive his victim in order to take possession of him or of his belongings (6)
ζ Complicity	Victim submits to deception and thereby unwittingly helps his enemy (7)
λ Preliminary misfortune	Preliminary misfortune caused by a deceitful agreement (7a)
A Villainy	The villain causes harm or injury to a member of a family (8)
a Lack	A member of a family lacks something or desires to have something (8a)
B Mediation	Misfortune or lack is made known; the hero is approached with a request or command; he is allowed to go or he is dispatched (9)
C Beginning counteraction	The hero agrees to or decides upon counteraction (10)
\uparrow Departure	The hero leaves home (11)
D First function of the Donor	The hero is tested, interrogated, attacked etc., which prepares the way for his receiving either a magical agent or a helper (12)
E The hero's reaction	The hero reacts to the actions of the future Donor (13)
F Provision of a magical agent	The hero acquires the use of a magical agent (14)
G Guidance	Hero is led to the whereabouts of an object of search (15)
H Struggle	The hero and the villain join in direct combat (16)
I Branding	The hero is branded (17)
J Victory	The villain is defeated (18)
K Liquidation of Lack	The initial misfortune or lack is liquidated (19)

↓ Return	The hero returns (20)
Pr Pursuit	The hero is pursued (21)
Rs Rescue	Rescue of the hero from pursuit (22)
O Unrecognized arrival	Unrecognized, he arrives home or in another country (23)
L Unfounded claims	A false hero presents unfounded claims (24)
M Difficult task	A difficult task is proposed to the hero (25)
N Solution	The task is resolved (26)
Q Recognition	The hero is recognized (27)
Ex Exposure	The false hero or villain is exposed (28)
T Transfiguration	The hero is given a new appearance (29)
U Punishment	The villain is punished (30)
W Wedding	The hero is married and ascends the throne (31)